

SCHEEPVAARTMUSEA IN NEDERLAND

RIJKSMUSEUM TE AMSTERDAM, AFDELING NEDERLANDSE GESCHIEDENIS

Omstreeks 1830 werd gevormd de Modellenkamer van het Departement van Marine. De daar getoonde verzameling bestond grotendeels uit bezit van de vroegere Admiraliteitscolleges en omvatte schilderijen, trofeeën - zoals de spiegelversiering van de "Royal Charles" -, modellen en, zoals men het in de 19de eeuw placht uit te drukken, "voorwerpen afkomstig van onbeschaafde volken". In de jaren zeventig van de vorige eeuw kwamen hierbij de voorwerpen, afkomstig van het toen teruggevonden "Behouden Huys". Kort daarop werd de Modellenkamer bijna geheel overgebracht naar het nieuwe gebouw van het Rijksmuseum te Amsterdam, dat in 1885 werd geopend. Nu nog vormt zij de kern van het maritieme gedeelte van de afdeling Nederlandse geschiedenis. Behalve de al genoemde stukken omvat dit, onder veel meer, zeer belangrijke modellen en een unieke serie portretten van vlootvoogden.

RIJKSMUSEUM "NEDERLANDS SCHEEPVAART MUSEUM" AMSTERDAM

In 1913 werd te Amsterdam de Eerste Nederlandsche Tentoonstelling op Scheepvaartgebied (ENTOS) gehouden. Nadat koningin Wilhelmina daar de indrukwekkende historische afdeling had bezocht, stelde zij de vraag of het niet mogelijk zou zijn een permanente expositie in te richten van herinneringen aan het maritiem verleden van Nederland. Dit was de directe aanleiding tot de oprichting, in 1916, van de Vereeniging Nederlandsch Historisch Scheepvaart Museum. In 1922 werd de door haar bijeengebrachte verzameling voor het eerst voor het publiek tentoongesteld in een tijdelijk museumgebouw aan de Cornelis Schuytstraat te Amsterdam. Zij was toen al één van de belangrijkste collecties ter wereld op het gebied van de geschiedenis van de scheepvaart. Belangrijk was vooral het bezit aan atlanten, globes en kaarten en de collectie modellen uit de 16de tot en met 19de eeuw. Daarna werd nog veel kostbaars aangekocht of aan de vereniging geschonken. Enkele jaren geleden maakte een overeenkomst tussen de vereniging en de Staat der Nederlanden het mogelijk om het veel te kleine en uiterst brandgevaarlijke voorlopige museumgebouw - in verzekeringskringen bekend als Museum Tondeldoos - te verlaten. In januari 1975 droeg de vereniging haar verzameling in bruikleen over aan het Rijk. Dit verbond zich om 's Lands Zeemagazijn op Kattenburg in te richten voor de huisvesting van wat in de toekomst Rijksmuseum "Nederlands Scheepvaart Museum" zou heten en de exploitatie daarvan te bekostigen. De vereniging gaat verder met de uitbreiding van de verzameling. In de zomer van 1980 zal deze opnieuw in haar geheel te bezichtigen zijn. Een deel is nu al voor het publiek toegankelijk.

MARITIEM MUSEUM "PRINS HENDRIK", ROTTERDAM

In 1852 werd een "modelkamer" ingericht in het gebouw van de Koninklijke Nederlandsche Yacht Club te Rotterdam. Een groot deel van de daar tentoongestelde stukken, met name een aantal uitermate belangrijke modellen, was aan de club geschonken door prins Hendrik "de Zeevaarder". In 1874 werd de, inmiddels uitgebreide, verzameling voor

het eerst openbaar toegankelijk. Toen de Yacht Club in 1880 ophield te bestaan werd de modelkamer overgenomen door de gemeente Rotterdam en kreeg zij de naam Maritiem Museum voor Land- en Volkenkunde. Het Maritiem Museum verhuisde naar een nieuw gebouw aan het Burgemeester 's Jacobplein, waar het nu nog gevestigd is. Na deze **verhuizing** is de collectie verder gegroeid - zo werd de rijke verzameling-Engelbrecht, voornamelijk bestaande uit atlassen, zeemansgidsen en dergelijke, verworven - zodat ook dit nieuwe gebouw inmiddels alweer te klein geworden is. Ook de collectie van het Maritiem Museum "Prins Hendrik" kan een vergelijking met het bezit van de belangrijkste scheepvaartmusea in het buitenland gemakkelijk doorstaan.

HELDERS MARINEMUSEUM, DEN HELDER

Het Helders marinemuseum wil een beeld geven van de geschiedenis van de Nederlandse zeemacht sinds 1813 en van de geschiedenis van Den Helder. Het werd in 1962 voor het publiek opengesteld en verhuisde in 1966 naar het tegenwoordige gebouw, een vroeger marinemagazijn, dat van 1826 dateert.

DE SCHEEPVAART VAN HET NOORDEN

Het Noordelijk Scheepvaartmuseum te Groningen, dat in 1930 werd gesticht, en het Fries Scheepvaartmuseum te Sneek, gesticht in 1938, bevatten belangrijke collecties betreffende de geschiedenis van scheepsbouw en scheepvaart in de noordelijke provincies.

DE VISSERIJ

De belangrijkste collecties betreffende de geschiedenis van de Nederlandse visserij vindt men in het Museum voor de Nederlandse Zeevisserij te Vlaardingen, gesticht in 1920, en het Zuiderzeemuseum te Enkhuizen, dat in 1950 werd geopend.

SCHEEPSARCHEOLOGIE

Het in 1969 geopende Scheepsarcheologische museum voor de IJsselmeerpolders te Ketelhaven heeft een internationale reputatie op het gebied van de scheepsarcheologie en de conservering van wrakken.

MUSEUMSCHEPEN

Tot de verzameling van diverse van de vermelde musea behoren één of meer schepen. In het geval van het Zuiderzeemuseum kan men zelfs wel spreken van een gehele vloot. In diezelfde richting gaat echter ook al het Rijksmuseum Nederlands Scheepvaartmuseum, dat o.a. de beschikking heeft over de vroegere motorreddingboot "Insulinde" en het stoomschip "Christiaan Brunings". Het Maritiem Museum "Prins Hendrik" bezit o.a. de stoomsleepboot "Volharding" en het voormalig ramtorenschip der 2de klasse "Buffel".

DE NEDERLANDSE ZEESCHEEPVAART IN BUITENLANDSE MUSEA

Men zal zich kunnen voorstellen dat het niet doenlijk is om hier alle buitenlandse musea te vermelden, waar zich materiaal bevindt dat betrekking heeft op de geschiedenis van de Nederlandse zeescheepvaart. Een uitzondering moet evenwel worden gemaakt voor het Nationaal Scheepvaartmuseum te Antwerpen, het National Maritime Museum te Greenwich met een unieke verzameling van de Van de Veldes - en het Handels-og Sofartmuseet op Slot Kronborg te Helsingør (Denemarken).

Met toestemming overgenomen uit : BOSSCHER (Ph. M.), "Een nuchter volk en de zee : beeldverhaal van de Nederlandse zeegeschiedenis", Bussem : De Boer Maritiem, cop. 1979 (blz. 147).

Emiel SMISSAERT

§ § § § §

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - LXXIV : R. VAN DUUVENBODEN

Geboren ca. 1943.

Exposeerde in april 1962 in de Galerij-café "Toulouse-Lautrec", een 20-tal figuratieve werken.

(Bron : De Zeewacht 06 april 1962)

+-----+

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - LXXV : Roger CORVELEYN

Geboren in 1910, deed hij studies aan de Oostendse Academie o.l.v. BLOMME. Dat was in de beginperiode van de Academie, de tijd van de Noorse Stallingen ca. 1933-1934.

CORVELEYN schilderde marines, stillevens, landschappen en bloemen in een brave academische stijl.

Hij had een individuele tentoonstelling in de Galerij FORUM te Oostende in april 1972.

x+-----+x

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - LXXVI : F. DE LEENHEER

Was ca. 1972 leerling aan de Oostendse Academie.

Stelde in 1972 tentoon in de Galerij FORUM, samen met o.m. J. DE WOLF en Anne-Marie VERPOUCKE.

+-----+

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - LXXVII : J. DE WOLF

Was ca. 1972 leerling aan de Oostendse Academie.

Stelde in 1972 tentoon in de Galerij FORUM, samen met o.m. F. DE LEENHEER en Anne-Marie VERPOUCKE.

+-----+